

Ο μύθος του Ίκαρου και του Δαίδαλου κατοπτρίζει το προαιώνιο πάθος του ανθρώπου να μπορέσει να πετάξει. Στο διάβα των αιώνων, πολλοί το προσπάθησαν. Ως την άνοιξη του 1742, όλοι είχαν γκρεμοτσακιστεί. Τότε ήταν που ο μαρκήσιος ντε Μπακβίλ, με κάθε μυστικότητα, προχώρησε το σχέδιο για την επίτευξη του μεγάλου σκοπού της ζωής του: Να γίνει ο πρώτος άνθρωπος που θα πετούσε. Όλοι οι προηγούμενοι ήθελαν να μιμηθούν τα πουλιά και φορούσαν φτερά στα χέρια τους. Ο μαρκήσιος σκεφτόταν πως ο άνθρωπος δεν είναι πουλί. Για να πετάξει, λοιπόν, χρειαζόταν όχι δύο αλλά τέσσερα φτερά. Αυτό ήταν το μεγάλο μυστικό του. Χωρίς να προχωρήσει σε λεπτομέρειες, εκμυστηρεύτηκε στους φίλους του πως θα ήταν ο πρώτος άνθρωπος που θα πετούσε. Έβαλαν τα γέλια. Ο ντε Μπακβίλ τους έδωσε ραντεβού για τις 19 Μαρτίου 1742.

Το έμαθε όλο το Παρίσι. Την ορισμένη μέρα, πλήθος περιεργοί μαζεύτηκαν στις όχθες του Σηκουάνα, έξω από το σπίτι του μαρκήσιου. Ο ντε Μπακβίλ παρουσιάστηκε στη στέγη. Φορούσε ολόσωμο μαύρο ρούχο με κολλημένα στα μπράτσα και στις γάμπες του τέσσερα τεράστια φτερά. Στάθηκε στην άκρη της στέγης. Το πλήθος κοιτούσε βουβό. Ο μαρκήσιος πήδησε στο κενό. Η βουτιά διάρκεσε μερικά μέτρα. Με το φύσημα του ανέμου, πήρε μια σχεδόν οριζόντια κίνηση. Ο κόσμος ξέσπασε σε ζητωκραυγές:

«Πετάει! Πετάει!».

Ο μαρκήσιος πλανιόταν ομαλά καθώς τα τεράστια φτερά τον συγκρατούσαν. Κατευθυνόταν προς την όχθη, όταν ένα πιο δυνατό φύσημα τον παράσυρε ψηλά, πάνω από τις στέγες. Έπειτα, άρχισε να πέφτει σα λιθάρι. Βρέθηκε στο κατάστρωμα μιας μαούνας που κινιόταν στο ποτάμι. Ο κόσμος έτρεξε να τον δει. Τα φτερά ήταν κομμάτια κι ο μαρκήσιος είχε κάταγμα στο πόδι. Ήταν, όμως, ευτυχισμένος: Είχε πετάξει!

Το αερόστατο:

Τα αδέρφια Ιωσήφ Μιχαήλ (1740 - 1810) και Ιάκωβος Στέφανος (1745 - 1799) Μογκολφιέ ήταν χαρτοβιομήχανοι. Όμως, έμειναν στην ιστορία ως οι εφευρέτες του αερόστατου.

Γέμιζαν ένα μπαλόνι με ζεστό αέρα ώστε να γίνεται πιο ελαφρύ από τον ατμοσφαιρικό και κατάφερναν να το ανυψώσουν. Κρεμώντας ένα καλάθι γεμάτο σάκουσ με άμμο, είχαν έτοιμη την πτητική τους συσκευή. Χρειάζονταν κάποιον πρωτοπόρο να δεχτεί να πετάξει με την αερόσφαιρά τους, όπως την ονόμασαν. Βρήκαν δυο: Τον Ιωάννη Πιλάτρ ντε Ροζιέ (1756 - 1785) και τον μαρκήσιο ντ' Αρλάντ. Τους εξήγησαν τον μηχανισμό: Αν ήθελαν να κατέβουν, δεν είχαν παρά να ανοίξουν το μπαλόνι από κάτω, να μπει κρύος αέρας ώστε το αερόστατο να βαρύνει. Αν ήθελαν να ξανανέβουν, θα άδειαζαν την άμμο από τα σακιά, ώστε να το ελαφρύνουν.

Το εγχείρημα έγινε στις 21 Νοεμβρίου 1783, στο Παρίσι. Ο Πιλάτρ κι ο Ντ' Αρλάντ ανυψώθηκαν στον ουρανό μέσα σε ένα στολισμένο με κορδέλες τεράστιο αερόστατο, ενώ 300.000 λαού παραληρούσαν από ενθουσιασμό. Ήταν οι πρώτοι άνθρωποι που ανυψώθηκαν στον ουρανό, νικώντας τη βαρύτητα. Η περιπλάνησή τους κράτησε 25 λεπτά. Είχαν διανύσει εννιά χιλιόμετρα. Δεν μπορούσαν, όμως, να πάνε, όπου αυτοί ήθελαν. Πήγαιναν όπου ο άνεμος τους έστελνε.

Λίγες μέρες αργότερα, δυο ακόμη τολμηροί άνδρες, ένας μηχανικός κι ένας φυσικός, ανυψώθηκαν στα 3.000 μέτρα κι έκαναν επιστημονικές παρατηρήσεις. Μια από αυτές είναι ο πόνος που οι αεροναύτες αισθάνονται στα αφτιά και στα σαγόνια καθώς, στο ύψος αυτό, ο αέρας είναι αραιός.

Στα 1785, ο Πιλάτρ προσπάθησε να περάσει τη Μάγχη με αερόστατο. Όμως, το αερόστατο πήρε φωτιά. Ήταν ο πρώτος άνθρωπος που πέταξε κι ο πρώτος που σκοτώθηκε σε αεροπορικό δυστύχημα. Τη Μάγχη κατόρθωσε να την περάσει ο Ζαν Πιερ Μπλανσάρ.

Πλοήγηση στον αέρα:

Το όνειρο του Ζαν Πιέρ Μπλανσάρ ήταν να μπορέσει να πετάξει. Γεννήθηκε στη Γαλλία, στις 4 Ιουλίου 1753. Ήταν γιος εργάτη κι από μικρός έδειξε κλίση στη μηχανική. Γνώριζε για τις παλιότερες απόπειρες των «ανθρώπων πουλιών» που προσπαθούσαν να μιμηθούν τον μυθικό Ίκαρο χωρίς αποτέλεσμα και πίστευε πως η λύση βρισκόταν στη μηχανική. Επινόησε μια πτητική μηχανή, κάτι σαν πλοίο με πολλά πηδάλια και φτερά. Όσο κι αν προσπάθησε,

το κατασκευάσμά του δεν έλεγε να ξεκολλήσει από τη γη.

Στις 21 Νοεμβρίου 1783, είδε το αερόστατο των αδερφών Μογκολφιέρ να ανυψώνεται στον ουρανό με επιβάτες τους Πιλάτρ ντε Ροζιέ και μαρκήσιο ντ' Αρλάντ. Ενθουσιάστηκε. Είχε βρεθεί ο τρόπος να ανυψώσει το μηχανήμα του. Σε λιγότερο από δυόμισι μήνες, προσάρμοσε στη μηχανή του ένα μπαλόνι σαν αυτό των Μογκολφιέρ και την έσυρε ως μια παρισινή πλατεία.

Στις 2 Μαρτίου 1784, ο Ζαν Πιέρ μπήκε στη μηχανή του κι άρχισε τη διαδικασία ανύψωσης. Όλο το Παρίσι τον παρακολουθούσε. Το μηχανήμα μπαλαντσάρισε, ανυψώθηκε λιγάκι, έδειξε έτοιμο να πέσει, παρασύρθηκε από τον αέρα και, τελικά, σταθεροποιήθηκε. Τότε, ο 31χρονος μηχανικός άρχισε την πλοήγηση στον αέρα (τα αερόστατα των αδελφών Μογκολφιέρ κατευθύνονταν, όπου τα πήγαινε ο άνεμος). Το έφερε στην περιοχή των Σεβρών, όπου το προσγείωσε.

Ενθουσιασμός! Ο Μπλανσάρ τελειοποίησε το μηχανήμα του κι άρχισε παράτολμα εναέρια ταξίδια. Το 1785, πέρασε πετώντας τη Μάγνη με συνεπιβάτη τον Αμερικανό Τζέφρις. Ως το 1809, πραγματοποίησε 64 πτήσεις. Η 65η στάθηκε μοιραία: Το μηχανήμα δε λειτούργησε κι ο Μπλανσάρ τσακίστηκε στο έδαφος. Ήταν 56 χρόνων. Τις προσπάθειες συνέχισε η γυναίκα του, Σοφία, για δέκα ακόμη χρόνια. Στα 1819, το αερόστατό της πήρε φωτιά στον αέρα κι η Σοφία σκοτώθηκε, πέφτοντας στη γη.

Το αερπλάνο:

Κατασκευαστής του πρώτου ανεμόπτερου (1804) ήταν ο Άγγλος Τζορτζ Κέιλι. Από το 1891, ο Γερμανός μηχανικός Ότο Λιλιενταλ (1848 - 1896) κατασκεύαζε ανεμόπτερα. Πετούσε ο ίδιος μ' αυτά, παίρνοντας φόρα με τρέξιμο σε κατηφοριές. Είχε ρεκόρ 247 μέτρα. Έως τα 1896, είχε εκτελέσει πάνω από 2.000 πτήσεις. Τη χρονιά αυτή, το ανεμόπτερό του τσακίστηκε στη γη. Ο Λιλιενταλ σκοτώθηκε.

Ο αρχιτέκτονας φυσικομαθηματικός Σάμιουελ Πιερποντ Λάνκγλεϊ (1834 - 1906) έφτιαξε αεροπλάνο με μηχανή, ειδική εξέδρα εκτόξευσης και καταπέλτη. Θα το οδηγούσε ο ίδιος. Το πείραμα εκτελέστηκε στις 7 Οκτωβρίου 1903. Το αεροπλάνο τσακίστηκε. Το επισκεύασε και ξαναδοκίμασε. Απέτυχε πάλι.. Είχε έρθει η σειρά των αδερφών Ράιτ.

Ο Ουίλμπουρθ (1867 - 1912) και ο Όρβιλ (1871 - 1948) Ράιτ κατασκεύαζαν ποδήλατα στο Οχάιο και είχαν χόμπι την αεροδυναμική. Τον Οκτώβριο του 1900, άρχισαν επιτυχημένες πτήσεις με ανεμόπτερα. Δυο χρόνια αργότερα, κατασκεύασαν μόνοι τους το πρώτο αεροπλάνο με κινητήρα. Απέδιδε 13 ίππους μεταδίδοντας την κίνηση σε δυο έλικες. Ο Ουίλμπουρθ δοκίμασε πρώτος, στις 14 Δεκεμβρίου του 1903. Η απογείωση ήταν απογοητευτική και το αεροπλάνο κατέπεσε.

Διόρθωσαν ό,τι έφταιγε και, τρεις μέρες αργότερα, ξεκίνησαν νέα προσπάθεια. Στις 17 Δεκεμβρίου του 1903, ο Όρβιλ έβαλε μπρος τον κινητήρα. Το αεροπλάνο απογειώθηκε, υψώθηκε στα 36,5 μέτρα, ανάπτυξε ταχύτητα 48 χμ. την ώρα και προσγειώθηκε έπειτα από δώδεκα δευτερόλεπτα. Είχε πετάξει με δικά του μέσα. Ο Όρβιλ Ράιτ ήταν ο πρώτος αεροπόρος. Ο αδερφός του, που δοκίμασε αμέσως μετά, ήταν ο δεύτερος. Ο Όρβιλ ξαναπέταξε. Κι ο Ουίλμπουρθ έκανε την τέταρτη πτήση. Νέο ρεκόρ: 56 δευτερόλεπτα στον αέρα. Ετοιμάζονταν για μια πέμπτη πτήση όταν φύσηξε δυνατός αέρας, πήρε το αεροπλάνο και το σήκωσε, γκρεμίζοντάς το πιο κάτω. Όμως, η εποποιία είχε αρχίσει.

Τα πρώ τα χιλιόμετρα:

Το Μεγάλο Βραβείο Αεροπορίας ήταν 50.000 γαλλικά φράγκα. Θα το κέρδιζε, όποιος κατάφερνε να πετάξει με αεροπλάνο χίλια μέτρα, διαγράφοντας κύκλο. Μεγάλη η πρόκληση για τον 34χρονο Ανρί Φαρμάν. Στις 13 Ιανουαρίου 1908, έσυρε το διπλάνο του ως το Ισί της Γαλλίας, όπου θα γινόταν η προσπάθεια, και το απογείωσε. Ενάμιση λεπτό αργότερα, το βραβείο ήταν δικό του. Είχε καλύψει κάτι λιγότερο από 1.600 μέτρα και ήταν ο πρώτος άνθρωπος, που έσπασε το φράγμα του ενός χιλιομέτρου σε πτήση.

Στους επόμενους μήνες, το ρεκόρ του Ανρί Φαρμάν βελτιωνόταν όλο και περισσότερο. Στις 30 Οκτωβρίου 1908, ο Φαρμάν ήταν έτοιμος να πραγματοποιήσει το μεγάλο του όνειρο: Ένα

αεροπορικό ταξίδι. Το διπλό του «Βουαζέν («ταξιδιώτης») Φαρμάν», ήταν εφοδιασμένο με ένα πρωτοποριακό όργανο: Το πηδάλιο κλίσεως, πρώτο στο είδος του. Χάραξε τη διαδρομή του σ' ένα χάρτη βάζοντας σημάδια χωριά, ποτάμι και σιδηροδρομικές γραμμές, για να μη χαθεί, κι απογειώθηκε από το Μπουί. Περίπου μισή ώρα αργότερα, προσγειωνόταν με επιτυχία στη Ρενς. Το πρώτο ταξίδι με αεροπλάνο πάνω από τη γη ήταν γεγονός. Ο Φαρμάν είχε καλύψει απόσταση 26,5 χλμ. Τον ερώτησαν, πώς του φάνηκε η πτήση, και εκείνος απάντησε:

«Είναι χαρά ν' αρμενίζεις πάνω από τα κεφάλια του πλήθους».

Ύστερα από οχτώ μήνες, στις 25 Ιουλίου 1909, ο επίσης Γάλλος Λουί Μπεριό, θα πραγματοποιούσε την πρώτη πτήση πάνω από τη θάλασσα: Απογειώθηκε από το Λε Μπαράκ, κοντά στο γαλλικό Καλέ, και πέταξε πάνω από τη φουρτουνιασμένη Μάγχη. Προσγειώθηκε κοντά στο Ντόβερ, έπειτα από πτήση που κράτησε 37 λεπτά, καλύπτοντας απόσταση 37,5 χλμ. Για τον Μπεριό, το βραβείο ήταν μια βροχή από παραγγελίες: Του ζήτησαν να κατασκευάσει εκατό αεροπλάνα σαν το δικό του. Και το δικό του ήταν το πρώτο επιτυχημένο μονοπλάνο στον κόσμο.

Αεροπλάνο vs αερόστατο:

Ο κόμης Φερδινάνδος φον Ζέπελιν γεννήθηκε το 1838 κι ακολούθησε το στρατιωτικό επάγγελμα, φτάνοντας ως το βαθμό του στρατηγού. Ενδιαφερόταν για τα αερόστατα και παρακολουθούσε από κοντά την τελειοποίησή τους. Κάποια στιγμή, σκέφτηκε πως το πρόβλημά τους οφειλόταν στο σφαιρικό σχήμα που επέτρεπε στον άνεμο να τα παρασύρει.

Κατασκεύασε ένα μακρόστενο αερόπλοιο με πηδάλιο και με στερεό περίβλημα, μέσα στο οποίο τοποθέτησε ασκούς γεμάτους ελαφρό αέριο που να του επιτρέπουν να ανυψώνεται. Δημιουργήθηκε έτσι το «ζέπελιν», όπως ονομάστηκε. Στα 1906, ξεκίνησε κανονικές πτήσεις σε αερομεταφορές ανθρώπων και εμπορευμάτων.

Ο φον Ζέπελιν πέθανε (1917) σε ηλικία 79 χρόνων. Τα ζέπελιν συνέχισαν να τελειοποιούνται, να αποκτούν τεράστιες διαστάσεις και πανίσχυρες μηχανές, ώστε να μπορούν να διανύουν μεγάλες αποστάσεις, μεταφέροντας ως και εκατό επιβάτες καθένα και πετώντας σε ύψος 150 με 200 μέτρα πάνω από τη γη. Στα 1928, το «Γκραφ Ζέπελιν» πέρασε πάνω από τον Ατλαντικό.

Στη δεκαετία του 1930, ο ανταγωνισμός ήταν σκληρός ανάμεσα στο αεροπλάνο που έμπαινε ακάθεκτο στις εναέριες μεταφορές και στο πηδαλιουχούμενο ζέπελιν που είχε ανοίξει τους αιθέρες στην εμπορική εκμετάλλευση. Στα 1935, ένα νέο αεροπλάνο ήρθε να κυριαρχήσει στις μεταφορές: Το DC - 3, η θρυλική Ντακότα. Η χιτλερική κυβέρνηση απάντησε (1936) με το τεράστιο «Χίντεμπουργκ», μήκους 245 μ., με απεριόριστη εμβέλεια, δίκλινες καμπίνες, ζεστό και κρύο νερό, εστιατόριο, μπαρ, σαλόνι με πιάνο και γέφυρες για βόλτα.

Στις 6 Μαΐου 1937, το «Χίντεμπουργκ» συμπλήρωσε το 21^ο ταξίδι στις ΗΠΑ. Ετοιμαζόταν να προσδεθεί στο Νιου Τζέρσεϊ, όταν έγινε το κακό. Ξαφνικά, φλόγες ξεπήδησαν στην πλώρη και μεταδόθηκαν παντού. Γκρεμίστηκε στη γη. Τα 36 θύματα του δυστυχήματος ήταν αρκετά για να σημάνουν το τέλος των πηδαλιουχούμενων.

Στον σκληρό ανταγωνισμό, το αεροπλάνο νίκησε τα ζέπελιν με τρόπο τραγικό.

(Ελεύθερος Τύπος, 10–15.12.2012)